

REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA I ENERGETIKE

10000 Zagreb, Radnička cesta 80
Tel: 01/ 3717 111 fax: 01/ 3717 149

Uprava za zaštitu prirode

KLASA: UP/I 612-07/20-60/24

URBROJ: 517-05-2-2-20-5

Zagreb, 1. srpnja 2020.

Ministarstvo zaštite okoliša i energetike temeljem članka 30. stavka 5. vezano uz članak 29. stavak 1. podstavak 1. Zakona o zaštiti prirode (Narodne novine, 80/13, 15/18, 14/19, 127/19), povodom zahtjeva nositelja zahvata tvrtke HEP-Proizvodnja d.o.o., Ulica grada Vukovara 37, HR-10000 Zagreb, za prethodnu ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu za zahvat vjetroelektrana Bradarića kosa na području Grada Trilja i Općine Cista Provo, u Splitsko-dalmatinskoj županiji, nakon provedenog postupka, donosi

RJEŠENJE

- I. Za namjeravani zahvat vjetroelektrana Bradarića kosa na području Grada Trilja i Općine Cista Provo, u Splitsko-dalmatinskoj županiji, nositelja zahvata tvrtke HEP-Proizvodnja d.o.o., Ulica grada Vukovara 37, HR-10000 Zagreb, ne može se isključiti mogućnost značajnih negativnih utjecaja na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže te je obvezna provedba Glavne ocjene.
- II. Ovo Rješenje objavljuje se na internetskim stranicama Ministarstva zaštite okoliša i energetike.

Obrazloženje

Nositelj zahvata tvrtka HEP-Proizvodnja d.o.o., Ulica grada Vukovara 37, HR-10000 Zagreb, podnio je 27. travnja 2020. godine Ministarstvu zaštite okoliša i energetike, Upravi za zaštitu prirode zahtjev za provedbu postupka prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu za zahvat vjetroelektrana Bradarića kosa (u daljnjem tekstu: VE Bradarića kosa) na području Grada Trilja i Općine Cista Provo, u Splitsko-dalmatinskoj županiji. U zahtjevu su sukladno odredbama članka 30. stavka 2. Zakona o zaštiti prirode dostavljeni podaci o nositelju zahvata i planiranom zahvatu (Osnovno tehničko rješenje VE Bradarića kosa, situacijski prikaz VE Bradarića kosa u dwg. formatu i prikaz priključka VE Bradarića kosa na dalekovod DV 110 kV BK-HE Đale u dwg. formatu).

U provedbi postupka dopisima KLASA: UP/I 612-07/20-60/24, URBROJ: 517-05-2-2-20-2 od 29. travnja 2020. godine i URBROJ: 517-05-2-2-20-3 od 26. svibnja 2020. godine (požurnica) zatraženo je prethodno mišljenje Zavoda za zaštitu okoliša i prirode (u daljnjem tekstu: Zavod) o mogućnosti značajnih negativnih utjecaja planiranog zahvata na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže. Traženo mišljenje Zavoda (KLASA: 612-07/20-38/430, URBROJ:

517-20-3 od 24. lipnja 2020.) zaprimljeno je putem elektroničke pošte 25. lipnja 2020. godine. U njemu se navodi da se prethodnom ocjenom ne može isključiti mogućnost značajnih negativnih utjecaja planiranog zahvata na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže te je potrebno provesti Glavnu ocjenu.

U provedbi postupka ovo Ministarstvo razmotrilo je predmetni zahtjev, podatke o ekološkoj mreži (područja ekološke mreže, ciljne vrste i stanišni tipovi, ciljevi očuvanja) i prethodno mišljenje Zavoda te je utvrdilo sljedeće.

VE Bradarića kosa najvećim dijelom smještena je na području Grada Trilja, a manjim dijelom na području Općine Cista Provo u Splitsko-dalmatinskoj županiji. VE Bradarića kosa imat će 12 vjetroagregata jedinične instalirane snage do 6 MW, s ukupnom instaliranom snagom do 72 MW. Priključak na elektroenergetsku mrežu VE Bradarića kosa izvest će se preko trafostanice TS 33(30)/110 kV Bradarića kosa (u tehničkom rješenju prikazano je osnovno i alternativno rješenje) i novog dalekovoda 110 kV (DV 110 kV) BK-HE Dale. Ukupna duljina pristupne ceste i servisnih cesta VE Bradarića kosa iznosi oko 8,1 km, a ceste će se izvesti s kolnikom širine do 4,5 m i s obostranim bankinama širine 0,5 m. Za glavni pristupni put odabran je prilaz sa zapadne strane lokacije, spojem na državnu cestu D220 Čaporice - Kamensko.

Prema Uredbi o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (Narodne novine, broj 80/19), planirani zahvat nalazi se izvan područja ekološke mreže. U blizini planiranog zahvata na udaljenosti manjoj od 10 km nalaze se područja ekološke mreže – Područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) HR5000028 Dinara (udaljeno oko 7,5 km) i Područja očuvanja značajna za ptice (POP) HR1000028 Dinara (udaljeno oko 7,5 km) te HR1000029 Cetina (udaljeno oko 9,5 km). Na udaljenosti od oko 10 km od lokacije zahvata nalazi se POP HR1000027 Mosor, Kozjak i Trogirska zagora, dok se na udaljenostima većim od 10 km nalaze POVS-ovi HR2000936 Ruda (udaljeno oko 12 km), HR2001201 Izvor Grab (udaljeno oko 12,5 km), HR2001395 Grab (udaljeno oko 12,5 km), HR2000929 Rijeka Cetina – kanjonski dio (udaljeno oko 15 km), HR2001313 Srednji tok Cetine s Hrvatačkim i Sinjskim poljem (udaljeno oko 13 km), HR2001352 Mosor (udaljeno oko 15 km) i HR2000194 Vranjača jama kod Trilja (udaljeno oko 10 km).

POVS-ovi HR2000936 Ruda, HR2001201 Izvor Grab, HR2001395 Grab, HR2000929 Rijeka Cetina – kanjonski dio, HR2001313 Srednji tok Cetine s Hrvatačkim i Sinjskim poljem, HR2001352 Mosor i HR2000194 Vranjača jama kod Trilja su kao područja od značaja za Zajednicu (Sites of Community Importance - SCI) potvrđena Provedbenom odlukom Komisije (EU) 2015/74 od 3. prosinca 2014. o donošenju osmog ažuriranog popisa područja od značaja za Zajednicu za mediteransku biogeografsku regiju, dok je POVS HR5000028 Dinara kao područje od značaja za Zajednicu potvrđeno Provedbenom odlukom Komisije (EU) 2015/74 od 3. prosinca 2014. o donošenju osmog ažuriranog popisa područja od značaja za Zajednicu za mediteransku biogeografsku regiju i Provedbenom odlukom Komisije (EU) 2015/71 od 3. prosinca 2014. o donošenju osmog ažuriranog popisa područja od značaja za Zajednicu za alpsku biogeografsku regiju. POP-ovi HR1000028 Dinara, HR1000029 Cetina i HR1000027 Mosor, Kozjak i Trogirska zagora, kao područja posebne zaštite (Special Protection Areas - SPA) prvotno su potvrđeni 17. listopada 2013. g. Uredbom o ekološkoj mreži (Narodne novine, broj 124/13), a ciljevi očuvanja za navedene POP-ove propisani su Pravilnikom o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta ptica u područjima ekološke mreže (Narodne novine, br. 25/20 i 38/20).

Prema Karti prirodnih i poluprirodnih ne-šumskih kopnenih i slatkovodnih staništa Republike Hrvatske (2016) lokacija zahvata obuhvaća mozaik stanišnih tipova C.3.5.2./E. Istočnojadranski kamenjarski pašnjaci epimediteranske zone/Šume, 1.2.1 ./1.1.8. Mozaici

kultiviranih površina/Zapuštene poljoprivredne površine, E./C.3.5.2. Šume/Istočnojadranski kamenjarski pašnjaci epimediteranske zone te stanišne tipove C.3.5.2. (Istočnojadranski kamenjarski pašnjaci epimediteranske zone i E. Šume. Sukladno karti staništa (Karta staništa RH, Oikon d.o.o., 2004.) šumske zajednice unutar obuhvata zahvata pripadaju stanišnom tipu E.3.5. Primorske, termofilne šume i šikare medunca. Prema podacima Hrvatskih šuma d.o.o. dostavljenim Ministarstvu zaštite okoliša i energetike za potrebe izrade prijedloga ekološke mreže Natura 2000, navedena sastojina se manjim dijelom nalazi u degradacijskom obliku šikare, dok se većim dijelom radi o panjači medunca.

Općenito, negativni utjecaji vjetroelektrana se uglavnom očituju kao direktno stradavanje ptica (prvenstveno grabljivica) i šišmiša na lopaticama (i stupovima) vjetroagregata, izbjegavanje boravka u području oko vjetroagregata (prvenstveno ptice i velike zvijeri), promjena migracijskih puteva ptica i šišmiša, gubitak staništa izgradnjom pristupnih puteva i temelja stupova vjetroagregata (vegetacije, špilja i jama, utjecaj na ostale vrste koje su vezane uz staništa unutar obuhvata zahvata) i izgradnja nadzemnih dalekovoda za potrebe prijenosa energije (utjecaj na ptice). S obzirom na to da se lokacija zahvata nalazi izvan područja ekološke mreže, neće doći do gubitka ciljnih stanišnih tipova, ali se utjecaji mogu očekivati na ciljne vrste obližnjih područja ekološke mreže koje imaju veliki radijus kretanja i/ili kojima lokacija zahvata predstavlja pogodno stanište ili migracijsku rutu.

Vezano uz mogući utjecaj planiranog zahvata na POVS-ove HR2000194 Vranjača jama kod Trilja i HR2001201 Izvor Grab koji su proglašeni radi očuvanja ciljnog stanišnog tipa 8310 Spilje i jame zatvorene za javnost, mogućnost značajnog utjecaja zahvata na navedena područja ekološke mreže može se isključiti s obzirom na udaljenost lokacije zahvata te s obzirom na to da provedbom zahvata neće doći do narušavanja navedenog ciljnog stanišnog tipa. Mogućnost značajnog negativnog utjecaja zahvata na POVS-ove HR2000936 Ruda, HR2001395 Grab i HR2000929 Rijeka Cetina - kanjonski dio također se može isključiti s obzirom na to da ciljne vrste navedenih područja nemaju velik radijus kretanja te da je većina ciljnih vrsta vezana uz vodene ekosustave.

Lokacija zahvata nalazi se na području rasprostranjenosti ciljnih vrsta vuk i medvjed. Prema izvješću radne skupine za procjenu veličine populacije vuka (*Canis lupus*) u Republici Hrvatskoj „*Procjena veličine populacije vuka (Canis lupus) u Hrvatskoj za razdoblje od 01. lipnja 2018. do 01. lipnja 2019. godine*“ na području lokacije zahvata nalazi se vučji čopor „Umovi“ koji se sastoji od 6 jedinki te se cijeli obuhvat zahvata nalazi u arealu navedenog vučjeg čopora. Također, područje unutar obuhvata zahvata klasificirano je kao područje visoke prikladnosti za vuka. Vuk je prioritetna ciljna vrsta obližnjih POVS-ova HR2001352 Mosor i HR5000028 Dinara te će provedbom zahvata doći do fragmentacije staništa i smanjivanja teritorija navedene ciljne vrste, kao i do mogućeg negativnog utjecaja uznemiravanja. Areal vučjeg čopora „Umovi“ rubno ulazi u POVS HR5000028 Dinara na kojem se nalaze još 3 vučja čopora: „Vučipolje - Troglav“, „Kamešnica“ i „Dinara - Orlovac“. Prema procjeni za razdoblje lipanj 2018. - lipanj 2019. u Hrvatskoj se populacija vuka sastoji od maksimalno 163 jedinke, odnosno od najmanje 81 jedinke, što u prosjeku iznosi 122 jedinke (raspoređene u 49 čopora). Za medvjeda (*Ursus arctos**), prioritetnu ciljnu vrstu POVS HR5000028 Dinara, unutar obuhvata zahvata nalaze se staništa visoke pogodnosti za brloženje, odnosno provedbom zahvata doći će do potencijalnog gubitka pogodnih staništa ključnih za taj dio životnog ciklusa medvjeda, kao i do mogućeg uznemiravanja. Slijedom iznijetog, ne može se isključiti mogućnost značajnih negativnih utjecaja planiranog zahvata na ciljne vrste velikih zvijeri navedenih područja ekološke mreže.

Nadalje, područje VE Bradarića kosa je potencijalno značajno za hranjenje ciljnih vrsta šišmiša obližnjih područja ekološke mreže, primjerice POVS HR2001313 Srednji tok Cetine s Hrvatačkim i Sinjskim poljem i HR5000028 Dinara. Sustav Crvenkuša-Tamnica te Vodena

peća, udaljena od zahvata oko 30 km, mjesta su u kojima ciljna vrsta dugokrili pršnjak (*Miniopterus schreibersii*) POVS-a HR2001313 Srednji tok Cetine s Hrvatačkim i Sinjskim poljem ima svoje porodiljne (Crvenkuša-Tamnica) i migracijske (Crvenkuša-Tamnica, Vodena peća) kolonije. Navedena ciljna vrsta se, sukladno literaturnim podacima, može hraniti na udaljenostima do čak 30 - 40 km od mjesta kolonije (Rodrigues, L. Bach, M. - J. Dubourg-Savage, B. Karapandža, D. Kovač, T. Kervyn, J. Dekker, A. Kepel, P. Bach, J. Collins, C. Harbush, K. Park, B. Micevski, J. Minderman (2015): Guidelines for consideration of bat sinwind farm projects - Revision 2014. EUROBATS Publication Series No. 6. UNEP/EUROBATS Secreteriat, Bonn, Germany, 133 pp.). Također, područje POVS-a HR5000028 Dinara, udaljeno oko 7,5 km od lokacije zahvata, važno je područje za ciljne vrste šišmiša: oštrouhi šišmiš (*Myotis blythii*), veliki šišmiš (*Myotis myotis*) i južni potkovnjak (*Rhinolophus euryale*), a navedene ciljne vrste oštrouhi šišmiš i veliki šišmiš se mogu hraniti na maksimalnim udaljenostima do oko 25 km od mjesta kolonije. S obzirom na navedeno ne može se isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja planiranog zahvata na ciljne vrste šišmiša navedenih POVS-ova uslijed kolizije jedinki s lopaticama vjetroagregata.

Na udaljenosti do 10 km od lokacije zahvata nalaze se POP-ovi HR1000028 Dinara, HR10d0029 Cetina i HR1000027 Mosor, Kozjak i Trogirski zagora čije ciljne vrste su, između ostalih, i grabljivice koje imaju veliki radijus kretanja, poput surog orla (*Agitila chrysaetos*) i zmijara (*Circaetus gallicus*). S obzirom na navedeno ne može se isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja na ciljne vrste grabljivica navedenih POP-ova uslijed direktnog stradavanja na lopaticama vjetroagregata. Također, s obzirom na to da je planiranim zahvatom predviđena i izgradnja novog dalekovoda 110 kV (DV 110 kV) BK-HE Dale čija trasa u prostoru nije u potpunosti poznata, kao ni njegove tehničke karakteristike (u dostavljenom tehničkom rješenju navodi se da će biti u načelu presjeka 240 mm², ali da će se točna trasa definirati daljnjom projektnom razradom) ne može se isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja stradavanja ciljnih vrsta, posebice ciljnih vrsta ptica obližnjih POP-ova uslijed elektrokucije.

Slijedom iznijetog u provedenom postupku prethodne ocjene, ocijenjeno je da se ne može isključiti mogućnost značajnih negativnih utjecaja planiranog zahvata na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže. Stoga je riješeno kao u izreci, te je za planirani zahvat obvezno provesti postupak Glavne ocjene.

Kroz Glavnu ocjenu potrebno je sagledati korištenje prostora (značajnost staništa) planirane vjetroelektrane za ciljne vrste velikih zvijeri, šišmiša i ptica (brojnost jedinki, tj. postotak pojedine vrste na lokaciji od ukupno procijenjene populacije) za obližnja područja ekološke mreže, te ocjenu kumulativnih utjecaja s izgrađenim i planiranim (odobrenim) zahvatima, posebice s vjetroelektranama u blizini jer, osim što mogu kumulativno utjecati na povećanu smrtnost i gubitak staništa, vjetroelektrane predstavljaju i efekt barijere za ciljne vrste velikih zvijeri, ptica i šišmiša, što može dovesti do izmjene uobičajenih migracijskih ruta.

U slučajevima kada ne postoje odgovarajući recentni terenski podaci, sukladno metodologiji i kriterijima prihvaćenim u zemljama EU prilikom izrade studije Glavne ocjene potrebno je napraviti terenska istraživanja populacija ciljnih vrsta područja ekološke mreže na lokaciji zahvata i šire, ovisno o tipu zahvata, koje potencijalno mogu biti utjecane zahvatom, što je ključno prilikom ocjene utjecaja, kao i za buduće praćenje stanja učinkovitosti mjera ublažavanja na populacije. Broj dana i razdoblje istraživanja potrebno je prilagoditi biologiji i ekologiji ciljne vrste, odnosno veličini i tipu zahvata i strukturi (zahtjevnosti) područja istraživanja.

Za izradu Glavne ocjene vezano uz istraživanje ptica potrebno je provesti ciljna istraživanja koristeći metodu motrenja i brojanja s određenih pozicija („vantage point watches“) kako bi se utvrdio rizik od kolizije u odnosu na planirane vjetroagregate. Nakon dobivenih rezultata, rizik

od kolizije potrebno je izračunati sukladno priručnicima i matematičkom modelu (Scottish Natural Heritage).

Istraživanja šišmiša trebaju biti provedena u skladu s uputama međunarodnih publikacija (Guidelines for consideration of bats in wind farm projects, Revision 2014, Publication Series No. 6.) Sporazuma o zaštiti europskih populacija šišmiša (UNEP/EUROBATS). Istraživanjima je potrebno procijeniti važnost lokacije kao staništa za lov vrsta koje imaju kolonije u špiljama koje su unutar navedenih područja ekološke mreže te osobito utvrditi značaj lokacije za migraciju ciljnih vrsta šišmiša unutar navedenih područja ekološke mreže ili drugih područja ekološke mreže.

Točka I. ovoga Rješenja u skladu je s odredbom članka 30. stavka 5. Zakona o zaštiti prirode, kojom je propisano da ako nadležno tijelo ne može isključiti mogućnost značajnih negativnih utjecaja zahvata na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže, donosi rješenje da je za zahvat obvezna provedba Glavne ocjene.

Točka II. ovoga Rješenja u skladu je s odredbom članka 44. stavka 3. Zakona o zaštiti prirode, kojom je propisano da se rješenje iz postupka prethodne ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu objavljuje na internetskoj stranici Ministarstva.

Člankom 29. stavkom 1. podstavkom 1. Zakona o zaštiti prirode, propisano je da Ministarstvo provodi prethodnu ocjenu za zahvate za koje središnje tijelo državne uprave nadležno za zaštitu okoliša provodi postupak procjene utjecaja na okoliš prema posebnom propisu iz područja zaštite okoliša.

U skladu s odredbama članka 44. stavka 2. Zakona o zaštiti prirode ovo Rješenje dostavlja se inspekciji zaštite prirode.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Ovo je rješenje izvršno u upravnom postupku te se protiv njega ne može izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred upravnim sudom na području kojeg tužitelj ima prebivalište, odnosno sjedište. Upravni spor pokreće se tužbom koja se podnosi u roku od 30 dana od dana dostave ovog rješenja. Tužba se predaje nadležnom upravnom sudu neposredno u pisanom obliku, usmeno na zapisnik ili se šalje poštom, odnosno dostavlja elektronički.

DOSTAVITI:

1. HEP-Proizvodnja d.o.o., Ulica grada Vukovara 37, 10000 Zagreb (*R s povratnicom*)
2. Državni inspektorat, Inspekcija zaštite prirode, Šubićeva 29, 10000 Zagreb (elektroničkom poštom: *pisarnica.dirh@dirh.hr*)
3. U spis predmeta, ovdje